

Stockholm 2026-02-27

Till Erik Slottner

Sverige måste minska beroendet av big tech

Hej Erik!

Vi skriver till dig för att uttrycka vår oro för att ett litet antal globala techbolag har fått en så enormt stor makt över konsumenterna, den offentliga sektorn och samhället i stort. Beroendet av produkter och tjänster från dessa företag gör oss sårbara, både som individer och som land. Det är särskilt oroväckande givet nuvarande geopolitiska situation. Detta brev är en del av en internationell aktion som ett 30-tal organisationer från Europa och USA deltar i.

Rapporten *Breaking free: Pathways to a fair digital future*¹ visar att dagens digitala landskap karakteriseras av att big tech kontrollerar vår digitala infrastruktur. Dessa bolag agerar i det stora hela som de vill, utan risk för några som helst konsekvenser, samtidigt som de fyller sina tjänster med allt från lurendrejerier och bedrägerier till desinformation och aggressiv marknadsföring. Deras dominanta position gör att de kan förändra och försämma sina tjänster som det behagar dem, till skada för både konsumenter och andra företag. När den allmänna infrastrukturen, kommunikationen mellan medborgare och den offentliga sektorn och plattformar för demokratisk delaktighet kontrolleras av globala bolag hotas den nationella säkerheten, till exempel om företagen skulle få för sig att stänga ner sina tjänster för vissa användare.

Big tech har skaffat sig makt genom att exploatera konsumenters sårbarhet, bryta mot lagar och regler och genom att stöta ut eller förvärva potentiella konkurrenter. De använder olika metoder för att göra det i det närmaste omöjligt för enskilda konsumenter och företag att flytta till alternativa tjänster. Myndigheterna som ska hålla företagen ansvariga saknar resurser för att se till att lagarna efterlevs, i synnerhet då de möts av en armé av advokater.

I Sverige har big tech-bolagen kunna befästa sina positioner genom att låsa in den offentliga sektorn i sina tjänster. De digitala verktyg som används – med allt från ordbehandling och operativsystem till utbildningsverktyg och molntjänster – ägs till stor del av bolag som den offentliga sektorn har små möjligheter att vare sig förhandla med eller kontrollera. Utöver att offentlig sektor på det här viset hjälper till att stärka big tech-bolagens dominans, ökar vår sårbarhet vad gäller allt från prishöjningar och förändring av tjänsters funktionalitet till nationella säkerhetsaspekter på grund av avsaknad av kontroll.

¹ <https://storage02.forbrukerradet.no/media/2026/02/breaking-free-pathways-to-a-fair-technological-future.pdf>

I flera andra europeiska länder rör sig nu den offentliga sektorn bort från big tech mot mindre leverantörer och mjukvara baserad på öppen källkod.² Frankrike har till exempel prioriterat öppen källkod sedan 2012, vilket stärkt den nationella tekniksektorn betydligt. Återanvändning av källkod i såväl den offentliga som den privata sektorn värderas till uppskattningsvis 20 miljarder dollar.³ Även i Danmark arbetar den offentliga sektorn på att fasa ut big tech.⁴

Vad gäller Digital Markets Act, så vet vi att de sju ”grindvakter” som omfattas av DMA driver ett otroligt omfattande lobbyarbete gentemot såväl regeringar som EU-kommissionen för att undergräva lagstiftningen helt. Detta trots att DMA fick stort stöd av såväl EU-parlamentet och unionens regeringar när den antogs.

Det är fortfarande möjligt att förändra den digitala marknaden till det bättre, men det kräver politiska åtgärder.

För att skapa en bättre digital värld, där teknologin arbetar för oss snarare än mot oss bör Sveriges regering ta följande steg:

- **Skapa bättre balans mellan tjänsteleverantörer och konsumenter.** Konsumenter bör ha rätten att kontrollera, anpassa, reparera och ändra sina produkter – och att enkelt byta till alternativa tjänsteleverantörer.
- **Begränsa beroendet av Big Tech.** Inspireras av Frankrike och kräv att den offentliga sektorn överväger tjänster baserade på öppen källkod vid upphandlingar och revision av pågående upphandlingar/kontrakt. Tjänster bör, så långt det är möjligt, vara interoperabla, decentraliserade och stödja portabilitet. Offentliga sektorn måste ta sitt ansvar som stor beställare och stödja alternativ till big tech vid upphandling av teknologiska tjänster.
- **Stärk tillsynen.** Starka regelverk skyddar innovationer och skapar lika villkor på marknaden. Men svag tillsyn gör att stora techbolag tillåts fortsätta med skadliga beteenden på bekostnad av valfrihet, kvalitet på service och innovation. För att motverka det krävs en kraftfull tillämpning av existerande lagar. Detta inkluderar DMA och konkurrenslagstiftning i det stora hela men även GDPR och konsumentlagstiftning.
- **Stöd EU:s lagstiftning.** Det är viktigt att kryphålen i kommande Digital Fairness Act täpps till så att konsumenter skyddas mot exempelvis vilseledande och beroende-framkallande webbdesign. Det är också viktigt att EU står fast vid DMA och ser till att lagstiftningen implementeras fullt ut, för såväl konsumenternas skull som för europeiska företags konkurrensmöjligheter.

Vänliga hälsningar,

Johanna Hållén, generalsekreterare Sveriges Konsumenter

² <https://www.euronews.com/next/2026/01/27/france-to-ditch-us-platforms-microsoft-teams-zoom-for-sovereign-platform-amid-security-con>

³ https://www.hbs.edu/ris/Publication%20Files/19-103_70f212c8-c4fe-4989-ac99-e03cf8bbf02d.pdf

⁴ <https://politiken.dk/viden/tech/art10437680/Caroline-Stage-udfaser-Microsoft-i-Digitaliseringsministeriet>